

Information för män beträffande PSA testning

Vad är känt om prostatacancer?

Prostatacancer är idag den mest frekventa cancerdiagnosen bland män och är vanligare än lungcancer i många länder. Prostatacancer är mindre vanligt hos män under 50 år och medelåldern vid diagnos är 75 år.

En orsak till högre prostatacancer frekvens är att flera sofistikerade diagnostiska verktyg är tillgängliga som kan upptäcka cancer vid ett tidigare sjukdomsförlopp. Längre förväntad livslängd är en annan orsak eftersom risken för cancer ökar med ökad livslängd.

Prostatakörteln är lokaliserad under urinblåsan. Prostatacancer tenderar att växa långsamt och det kan ta flera tiotals år innan den orsakar symtom. Långsamt växande prostatacancer är vanligt och den orsakar inte något symtom eller förkortning av livslängd.

Vad kan du göra som patient?

Förutom regelbundna rektalpalpationer (DRE) kan din doktor/urolog rekommendera ett PSA test.

Vad är ett PSA test?

PSA testet är ett blodtest som mäter mängden prostataspecifikt antigen i blodet, ett protein som endast produceras av celler från prostatakörteln.

En förhöjd PSA nivå kan vara en tidig signal på prostatacancer. Emellertid finns det andra icke-cancer relaterade sjukdomar såsom BPH (benign prostata hyperplasi), prostataförstoring och inflammationer i prostata (prostatitis) som också kan orsaka i förhöjda PSA nivåer. Två av tre män med förhöjda PSA nivåer har inte prostatacancer.

Ytterligare tester såsom prostatavolym, transrektalt ultraljud (TRUS) och mer specifika former av PSA (fritt PSA, komplexbundet PSA) eller PSA-utveckling över tid kan vara bra hjälpmedel.

Fördelar och nackdelar med PSA testning

Fördelar med PSA testning

- Testet är det mest känsliga verktyget för att detektera prostatacancer
- Det kan ge tillförsikt hos patienten om testresultatet är normalt
- Det kan resultera i en tidigare upptäckt av prostatacancer innan kliniska symtom kan noteras och kan medföra en framgångsrik och botande behandling
- Om behandlingen är framgångsrik kan konsekvensen bli att metastaserad och spridd cancer kan undvikas

Nackdelar med PSA testning

- Testet upptäcker inte prostatacancer och kan därför ge en falsk bild av sjukdomen
- Det kan orsaka onödig oro hos patienten och minska förtroendet för medicinska tester när prostatacancer inte föreligger
- Testet kan upptäcka långsamt växande cancer som aldrig kommer att ge symtom eller förkorta den förväntade livslängden
- Alla cancerbehandlingar har biverkningar och det är ingen garanti att de har effekt

Vi rekommenderar inte användandet av snabbtester så kallade "Dip-Stick PSA Tests". Dessa tester har nackdelen att inte mäta den exakta PSA nivån och ger allför ofta felaktiga resultat. Detta gäller framför allt i koncentrationsområdet som är kritiskt för att detektera tidig prostatacancer t ex bara svagt förhöjda PSA-nivåer kan ofta inte detekteras med snabbtester och förhöjda PSA nivåer kan inte verifieras med konventionella mätmetoder. Dessutom är det inte möjligt att utvärdera PSA förändring över tid dvs bestämma ökning eller minskning av PSA nivåerna.

Vad händer efter en genomförd PSA test?

Det finns i princip tre valmöjligheter efter PSA testen

PSA nivån är inte förhöjd:

- Mindre troligt att det föreligger prostatacancer
- Ingen ytterligare testning

PSA nivån är svagt förhöjd:

- Troligtvis inte prostatacancer men ytterligare testning kan bli nödvändig

PSA är kraftigt förhöjt:

- Din doktor kommer att remittera dig till en specialist för en vidare utredning om prostatacancer föreligger eller inte

Du och din doktor kommer tillsammans att bestämma huruvida PSA testningen har något värde för dig.

Fastän enbart PSA nivåer inte ger tillräcklig information för att skilja mellan godartad prostataförstoring och prostatacancer kommer din urolog att ta hänsyn till PSA testet vid bedömningen huruvida han ska rekommendera prostata biopsi.

PSA testet kan inte diagnostisera prostatacancer. För att konfirmera huruvida prostatacancer föreligger är det nödvändigt att utföra en biopsi för att säkerställa klinisk status.